

© Photo by Shane Leonard

Стивен Кінг — шалено популярний американський письменник, і майже кожен його твір стає літературною сенсацією та стовідсотковим бестселером. За понад 40 років його творчої діяльності світ побачило безліч романів, накладі яких давно перетнули межу в третину мільярда примірників. Він володар численних престижних літературних нагород і має чималу армію шанувальників, яка щодня поповнюється.

ЧОТИРИ ПОВІСТІ, ВІД ЯКИХ ВАМ СТАНЕ ПО-СПРАВЖНЬОМУ МОТОРОШНО...

Що робити людині, яку засудили на довічне ув'язнення? А якщо ця людина — невинна? Енді Дюфрейн потрапив за ґрати неприступного Шоушенку за вбивство, якого не вчиняв. У тюремному пеклі він пройшов крізь усі його кола... Із Шоушенку ще ніхто не втікав. Ніхто, крім нього. І все, що йому було для цього потрібно, — скельний молоток, портрет голлівудської кралечки та нескінченне терпіння... Це жорстка історія виживання там, де вижити практично неможливо. Історія втечі звідти, звідки не зумів вирватися ще ніхто. Історія людського духу в нелюдських обставинах... Знятий за мотивами повісті кінофільм «Втеча з Шоушенку» входить до списків найкращих фільмів усіх часів! («Рита Гейворт і втеча з Шоушенку»)

До збірки також увійшли повісті «Здібний учень», «Тіло» та «Метод дихання».

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-8184-4

9 786171 281844

С Т І В Е Н
К І Н Г

ЧОТИРИ СЕЗОНИ

С Т І В Е Н
К І Н Г

ЧОТИРИ СЕЗОНИ

СТІВЕН
КІНГ

**STEPHEN
KING**

**DIFFERENT
SEASONS**

NOVELAS

СТІВЕН КІНГ

ЧОТИРИ СЕЗОНИ

ПОВІСТІ

Переклад з англійської
Олени Любенко

ХАРКІВ **КЛУБ**
СІМЕЙНОГО
2020 ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)

К41

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
King S. Different Seasons : Novelas / Stephen King. —
New York : Viking Press, 1982. — 527 p.

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Петро Вихорь*

ISBN 978-617-12-8184-4

ISBN 978-0-670-27266-2 (англ.)

- © Stephen King, 1982
- © Depositphotos.com / Ivan-kmit, grandfailure, Nomad-soul1, обкладинка, 2020
- © Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2020
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад, 2015
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2020

РИТА ГЕЙВОРТ І ВТЕЧА З ШОУШЕНКУ

Такі, як я, є в усіх тюрмах штатів і федеральних в'язницях США. Я той, хто може все дістати. Фабричні цигарки, пакетик марихуани (якщо ви більше по цих ділах), пляшку бренді — відсвяткувати випускний сина чи дочки в школі, та що завгодно... у розумних межах. Але так воно не завжди було.

У Шоушенк я заgrimів, коли мені було всього двадцять. Я один із небагатьох у нашій щасливій маленькій родині, хто добровільно зізнався в тому, що скоїв. А скоїв я вбивство. Застрашував життя своєї жінки (на три роки старшої за мене) на кругленьку суму, а потім підрізав гальма на двомісному «Шевроле-купе»¹, подарунку від її батька на весілля. Усе вийшло точнісінько так, як я собі планував. Не передбачив я лиш одного: їдучи вниз пагорбом Касл, у місто, вона зупиниться й підбере сусідку з сином-немовлям на руках. Гальма відмовили, тачка протаранила кущі на краю міського парку й, розганяючись, помчала далі. Свідки аварії казали, що летіла вона зі швидкістю п'ятдесят миль чи навіть більше, а потім врізалася в постамент статуї Громадянської війни й вибухнула.

¹ Двомісний спортивний автомобіль. (Тут і далі прим. пер.)

А ще я не планував попастися, але попався. У мене в цій тюрязі тепер абонемент. У штаті Мейн не діє смертна кара, але окружний прокурор зі шкури виліз, аби на мене повісили всіх трьох жмурів і впаяли три довічні. Це на довгий-довгий час зачинило переді мною двері умовно-дострокового звільнення. Те, що я скоїв, суддя назвав «гидким, мерзенним злочином». І таки ж не збрехав. Але це вже минувшина. Можете почитати про неї на пожовклих сторінках касл-рокської газети «Колл», де великі заголовки з оголошеннями про мій вирок сусідять із новинами про Гітлера й Муссоліні та «алфавітний суп» агенції ФДР¹ і здаються якимись старезними химерами.

Чи я виправився, питаєте ви? Я не в курсі, що це слово означає, принаймні в тюрмах та виправних закладах узагалі. Думаю, це слівце для політиків. Воно, може, і має якесь інше значення, і, може, я навіть колись про нього довідаюся, та це в майбутньому... а це таке, про що арештанти привчаються не думати. Я був молодий, симпатичний і з бідняцького району. Надув черево миловидій, але похмурій і твердолобій дівчині, яка жила в гарному старому будинку на Карбайн-стріт. Її батько був не проти шлюбу, якби я пішов на роботу в його власну оптичну компанію і «якось піднявся». Та, як з'ясувалося потім, насправді він хотів тримати мене в себе в будинку під нігтем, як неслухняного улюбленця, кусючого й ще не дуже привченого не паскудити в хаті. Зрештою в мені назбиралося стільки ненависті, що вона підштовхнула мене скоїти те, що я скоїв. Якби мені дали другий шанс, то вдруге я цього не зробив би, але навряд чи це означає, що я виправився.

¹ ФДР — Франклін Делано Рузвельт. «Алфавітний суп» — жаргівлива назва низки урядових агенцій (назви яких скорочувалися до аббревіатур), запроваджених президентом Рузвельтом для керування економікою США в 1933 році в межах політики «нового курсу».

Хай воно як, та тепер не про мене мова піде. А про хлопця, якого звали Енді Дюфрейн. Але перед тим як я розповім вам про Енді, хочу ще трошки прояснити про себе. Багато часу це не забере.

Як я вже казав, мене вже чи не сорок гадських років тут, у Шоушенку, знають як того, хто може все дістати. І це значить не лише контрабанду типу додаткових цигарок чи випивки, хоча ці пункти завжди перші в списку. Але я роздобував і тисячі інших речей для мужиків, які тут строки мотають. Деякі з них цілком легальні, а проте їх важко надібати там, куди тебе засадили начеб для того, щоб покарати. Був у нас один, посадили його за згвалтування маленької дівчинки й за те, що трусив своїм хазяйством перед десятками інших дівчаток. Я роздобув йому три шматки рожевого мармуру, і з них він зробив три ніштякові скульптури: немовля, хлопчика років дванадцяти й бородатого молодика. Назвав він їх «Три пори життя Ісусового». Тепер ці скульптури стоять у вітальні в чоловіка, який колись був губернатором цього штату.

А ось ще ім'я, яке ви, може, пам'ятаєте, якщо росли на півночі Массачусетсу. Роберт Алан Коут. Тисяча дев'ятсот п'ятдесят першого він спробував пограбувати Перший комерційний банк Меканік-Фолза і його затримання переросло в криваву баню: шестеро покійників, двоє з них — члени банди, троє — заручники, а ще один — молодий лягавий, що вистромив голову не тоді, коли треба було, і зловив кулю в око. Коут збирав колекцію монеток. Звичайно, тримати її в тюрязі йому б не дозволили, але з невеличкою допомогою його матері та посередника (водія вантажівки з пральні) я зумів її дістати. Я сказав йому:

— Боббі, ти псих: збирати монети в кам'яному готелі, де повно злодюг.

А він тоді так глянув на мене, усміхнувся й відповів:

— Я знаю, де їх зникати. Там безпечно. Не бійся.

І він не збрехав. Боббі Коут помер від пухлини мозку тисяча дев'ятсот шістдесят сьомого, але тієї колекції монет і досі не знайшли.

Я добував мужикам шоколадки на день Валентина. Якось дістав три зелені молочні коктейлі, які подають у «Макдоналдсі» у день святого Педді¹, для скаженого ірландця О'Меллі. Навіть організував опівнічний сеанс «Глибокої горлянки» та «Диявола в міс Джонс» для двадцяти арештантів, які скинулися всім, що мали, аби взяти напрокат ті фільми... хоча та маленька витівка окошилася для мене тижнем у карцері. У добувача свої ризики.

Я роздобував довідники й порнокнижки, іграшки для розіграшів, типу електрошокера для рукостискань і сверблячого порошку; не раз і не два піклувався про те, щоб довгостроковик утішався трусиками від дружини чи подружки... а ви ж знаєте, що з такими предметами хлопці тут роблять довгими ночами, коли час витягується, мов лезо ножа. Усе це я добуваю не задурно, ціна деяких речей виходить досить-таки високою. Але й не лише за гроші я це роблю. Що мені з тої грошви? Прикупити собі «кадилак» чи злітати на два тижні в лютому на Ямайку я не зможу ніколи. Я роблю це тому ж, чому хороший різник продає вам лише свіже м'ясо: маю репутацію та хочу її зберегти. Єдине, з чим я відмовляюся мати діло, — це зброя та важкі наркотики. Я нікому не допомагатиму вбити себе чи ще когось. Досить на мою голову вбитих, на все життя вистачить.

Ага, я такий собі «Нейман-Маркус»². Тож, коли тисяча дев'ятсот сорок дев'ятого до мене прийшов Енді Дюфрейн

¹ Педді — зменшувально-пестливе від Патрик.

² Американський універсальний магазин, що спеціалізується на продажу речей класу «люкс». Заснований у Далласі, штат Техас, 1907 рік.

і спитав, чи не зможу я контрабандою пронести йому в тюрюгу Риту Гейворт¹, я відповів, що це зовсім не проблема. І так воно й було.

У Шоушенк Енді потрапив тисяча дев'ятсот сорок восьмого, у свої тридцять. То був охайний коротун із волоссям піскового кольору й маленькими спритними рученятами. На носі в нього сиділи окуляри в позолоченій оправі. Нігті мав завжди підстрижені й чисті. Дивно пам'ятати такі деталі про людину, але для мене в тому був увесь Енді. Він завжди мав такий вигляд, ніби йому бракує лише краватки. На волі він служив віцепрезидентом у трастовому відділенні великого банку в Портленді². Незлецька робота для такого молодого хлопа, особливо якщо подумати, які консервативні ті банки... і цей консерватизм треба помножити на десять, коли потрапляєш у Нову Англію, де народ довірить тобі свої гроші, тільки якщо ти будеш голомозий, кульгавий і постійно поправлятимеш трусняки, щоб у сраку не залазили. Енді сидів за вбивство дружини та її коханця.

Здається, я вже згадував, що в тюрмі всі поголовно безневинні. О, цю мантру вони промовляють із тим самим пафосом, як ті святоші на ТБ читають Об'явлення. Вони стали жертвами суддів з кам'яними серцями й такими самими яйцями, чи некомпетентних адвокатів, чи поліцейської підстави, чи їм не підфартило. Вони читають цю мантру, але на обличчях у них записано геть інше. Більшість арештантів — низькопробні чмирі, щось таке ні собі, ні людям, а найбільшою невдачею в їхньому житті було те, що матері доносили їх до пологів.

¹ Гейворт Рита (1918—1987) — американська кіноактриса й танцівниця, одна з найвідоміших зірок Голлівуду 1940-х рр.

² Найбільше місто в штаті Мейн.

За всі свої роки в Шоушенку я стрів менш ніж десяток людей, яким повірив, коли вони сказали, що нічого не скоїли. Одним із таких і був Енді Дюфрейн. Хоча в його невинуватості я переконався не одразу, кілька років мусило минути. Якби я був одним із присяжних, які слухали його справу в Портлендському вищому суді всі ті шість буремних тижнів тисяча дев'ятсот сорок сьомого — сорок восьмого років, то теж проголосував би за ув'язнення.

Так, дільце було пекельне, одне з тих смаковитих, де все зійшлося до купи так, як треба. Фігурувала в ньому вродлива дівчина зі зв'язками в суспільстві (мертва), місцевий спортсмен, помітна фігура (теж мертвий) і видатний молодий бізнесмен. Плюс скандал, який могли всіма правдами й неправдами роздмухати газети. Обвинувачення було справою елементарною. Весь процес тривав так довго лише тому, що окружний прокурор хотів балотуватися в Палату представників, тому пересічний американець мусив добре роздивитися його мармизу. То був судовий цирк вищого пілотажу, глядачі шикувалися в чергу з четвертої ранку (попри те що температури стояли нижче нуля), аби тільки зайняти місце в залі.

Факти обвинувачення, якого Енді так ніколи й не оскаржив, були такими: у нього була дружина, Лінда Колінз-Дюфрейн; у червні сорок сьомого вона зацікавилася грою в гольф у замиському клубі «Фелмут-Гілз»; вона справді брала уроки протягом чотирьох місяців; її інструктором був чемпіон із гольфу «Фелмут-Гілз», Глен Квентін; наприкінці серпня сорок сьомого Енді довідався, що Квентін та його дружина стали коханцями; Енді й Лінда Дюфрейни сильно посварилися після обіду десятого вересня сорок сьомого; підставою для сварки була її подружня зрада.

Як засвідчив Енді, Лінда зізналася, що їй полегшало від того, що він усе знає. Сказала, що ті зустрічі потайки зав-

дають їй душевних мук. Повідомила Енді, що подасть на розлучення в Рино¹. А Енді сказав, що радше побачить її в пеклі, ніж у Рино. Вона поїхала з дому, щоб провести ніч із Квентіном у бунгало, яке Квентін орендував неподалік від гольф-клубу. Наступного ранку прибиральниця знайшла їх обох мертвими в ліжку. У кожного вбивця випустив по чотири кулі.

Саме цей останній факт обтяжував провину Енді вагоміше, ніж решта. Прокурор із політичними амбіціями багато про це розводився у своїй вступній промові, а потім — у завершальній. Ендрю Дюфрейн, казав він, не зраджений чоловік, що в стані афекту хотів помститися зрадниці-дружині. Це, підкреслив прокурор, ще так-сяк можна було б зрозуміти, хоч виправдання цьому й нема. Але ця помста була значно холоднішою.

— Подумайте тільки! — гримів прокурор до присяжних. — Чотири й чотири! Не шість пострілів, а вісім! *Він спорожнив барабан... а потім зробив паузу, щоб перезарядити й знову вистрілити в кожного з них!*

«ЧОТИРИ ДЛЯ НЬОГО Й ЧОТИРИ ДЛЯ НЕЇ!» — волав заголовок у «Портленд сан». Бостонська «Реджистер» охрестила його Вбивцею-Рівняйлом.

Продавець із комісійної крамниці в Льюїстоні засвідчив, що за два дні до подвійного вбивства продав Ендрю Дюфрейну шестизарядний револьвер тридцять восьмого калібру «Поліс спешіел». Бармен із бару замиського клубу засвідчив, що ввечері десятого вересня Енді зайшов десь о сьомій, протягом двадцяти хвилин влив у себе три порції віскі без льоду, а коли зліз із барного табурета, сказав бармену, що збирається в гості до Глена Квентіна і що він, бармен,

¹ Місто Рино (штат Невада) славилось швидкими розлученнями. Законом було встановлено ценз проживання в місті — шість тижнів, після закінчення яких людина могла отримати розлучення.

«про все, що буде далі, прочитає в газетах». Інший продавець, цього разу — з крамниці «Зручних покупок» за миллю чи десь так від будинку Квентіна, сказав у суді, що тієї самої ночі Дюфрейн зайшов до них приблизно за чверть дев'ятого. Купив сигарети, три кварта пива й рушники для посуду. Окружний патологоанатом підтвердив, що Квентіна й мадам Дюфрейн вбили між одинадцятою вечора й другою ночі з десятого на одинадцяте вересня. Слідчий з офісу головного прокурора штату, який вів цю справу, повідомив у суді, що менш ніж за сімдесят ярдів від бунгало є сліпий завулок і що вдень одинадцятого вересня в тому завулку знайшли три речові докази: перший — дві порожні квартові пляшки пива «Нарагансет» (з відбитками пальців обвинувачуваного), другий — дванадцять недопалків (усі марки «кулз», якій надавав перевагу обвинувачуваний), третій — відбитки шин, з яких зробили гіпсовий муляж (що точно відповідав рисунку протектора й зносу шин на «плімуті» обвинувачуваного, сорок сьомого року випуску).

У вітальні Квентінового бунгало на дивані знайшли чотири рушники для посуду. У них були дірки від куль і присмалені сліди пороху. Слідчий висунув теорію (перекрикуючи агонію протестів адвоката Енді), що вбивця загорнув дуло збраряддя вбивства в рушники, щоб приглушити звук пострілів.

Енді Дюфрейн вийшов свідчити на власну користь і виклав свою історію спокійно, зважено й безсторонньо. Розказав, що тривожні чутки про його дружину та Глена Квентіна до нього доходили протягом останнього тижня липня. У серпні тривога вже не давала йому спокою і він вирішив сам трохи порозвідувати. Якось увечері, коли Лінда нібито поїхала на шопінг у Портленд після заняття з тенісу, Енді простежив за нею до одноповерхового орендованого будинку (який усі газети миттю охрестили «лю-

бовним гніздечком»). Він припаркувався в завулку й сидів у машині години зо три, доти, доки Квентін не повіз Лінду назад до заміського клубу, де вона лишила своє авто.

— Ви хочете сказати суду, що ваша дружина не впізнала вашого новісінького «плімута», який стояв позаду машини Квентіна? — спитав його прокурор на перехресному допиті.

— На той вечір я помінявся машиною з другом, — відповів Енді. І це холодне підтвердження того, що його розвідка була ретельно спланованою, не додало йому жодних плюсів в очах присяжних.

Повернувши другові машину й забравши свою, він поїхав додому. Лінда лежала в ліжку, читала книгу. Він спитав, як минула її поїздка в Портленд. Вона відповіла, що було весело, але вона нічого не купила, бо нічого особливо не сподобалось.

— Саме тоді я переконався остаточно, — повідомив Енді глядачам, що сиділи, затамувавши дух. Говорив він тим самим холодним відстороненим голосом, яким давав майже всі свої свідчення.

— У якому настрої ви перебували протягом тих сімнадцяти днів, що минули з того моменту, й аж до тієї ночі, коли вашу дружину було вбито? — спитав в Енді його адвокат.

— Я дуже страждав, — холодно, спокійно відказав Енді. Як людина, що переказує список покупок, додав, що думав про самогубство й навіть дійшов до того, що восьмого вересня в Льюїстоні купив зброю.

Потім адвокат запропонував йому розказати присяжним, що сталося після того, як його дружина поїхала на зустріч із Гленом Квентіном у вечір убивств. Енді розказав... і справив найгірше враження з усіх можливих.

Я тридцять років був із ним близько знайомий і можу вам сказати, що більш стриманих людей я ще в житті не

стрічав. Те, що він видавав інформацію малими дозами, було нормально. Та ненормально — що тримав усе в собі. Якщо він і переживав темну ніч душі, як це назвав якийсь письменник, то ви б нізачо про це не здогадалися. Він був того стибу людей, які, коли вже надумують накласти на себе руки, то зроблять це, не лишаючи записок, але спочатку наведуть у своїх справах повний лад. Якби він заплакав на тій лаві свідків чи голос його зрадив і хрипко затремтів, та навіть якби він накричав на того замріяного про Вашингтон прокурора, то я думаю, йому б не впаяли пожиттєвого. А якби і впаяли, то відкинувся б умовно-достроково ще до тисяча дев'ятсот п'ятдесят четвертого. Але він переповів свою історію, як диктофон, наче хотів сказати присяжним: ось як воно було. Так — так, ні — ні. І присяжні вирішили сказати «ні».

Він розказав, що тієї ночі напився, що напивався більше чи менше щодня з двадцять четвертого серпня і що він з тих людей, на яких алкоголь діє погано. Звісно, у таке будь-який суд присяжних не повірив би. Вони просто не могли собі уявити, щоб цей холоднокровний, напрочуд стриманий молодий чоловік в акуратному вовняному костюмі-трійці з двобортним піджаком нажерся до порсячого вереску через брудненьку інтрижку курви-дружини з провінційним тренером із гольфу. А я повірив, бо бачив Енді таким, яким його не могли бачити ті шестеро чоловіків і шестеро жінок.

За весь той час, що я знав Енді Дюфрейна, він випивав лише чотири рази на рік. Щороку зустрічався зі мною на подвір'ї для прогулянок десь за тиждень до свого дня народження, а потім знову за два тижні до Різдва. З кожною okazією замовляв пляшку «Джек Деніелз». Сплачував за нього так само, як і решта ув'язнених за свій товар, — з тих копійок за каторжну працю, які тут платили, плюс

трохи з власних запасів. До тисяча дев'ятсот шістдесят п'ятого все, що ти мав, — десять центів за годину. У шістдесят п'ятому платню підвищили — аж до четвертака. Мої комісійні за спиртне залишаються незмінними — десять відсотків, і коли додасте цю доплату до вартості смачного м'якого віскі, такого як «Блек Джек», то зможете уявити, скільки годин Енді Дюфрейну доводилося потіти в тюремній пральні, щоб чотири рази на рік розжитися бухлом.

Уранці у свій день народження, дев'ятого вересня, він вихиляв чималу чарчину, потім ще одну ввечері, коли гасло світло. Наступного дня віддавав решту пляшки мені, і я пускав її по колу. Що ж до другої пляшки, він наливав собі одну чарку ввечері напередодні Різдва, потім ще одну — у новорічну ніч. А далі ця пляшка знову ж таки опинялася в мене з вказівками передати далі. Чотири чарки на рік — отака поведінка людини, яку пляшка болюче вжалила. Ужалила так, що кров потекла.

Він сказав присяжним, що вночі десятого був такий п'яний, що міг невиразно пригадати лише якісь окремі маленькі уривки. Він накачався після обіду (за його власними словами, «хлюпнув собі подвійну порцію голландської хоробрості»), перед тим як узятися за Лінду.

Енді пригадав, що, коли вона пішла на зустріч із Квентіном, він вирішив сказати їм усе, що про них думає. Дорогою до бунгало Квентіна заскочив у замський клуб, щоб перехилити чарку-дві. Згадати, що сказав бармену «про все, що буде далі, прочитаєш у газетах», він не міг, так само як і те, чи взагалі йому щось казав. Пам'ятав, як купував у «Зручних покупках» пиво, але не рушники.

— Нащо мені здалися ті рушники? — спитав він, й одна з газет потім відрапортувала, що троє з жінок-присяжних здригнулися.

Пізніше, значно пізніше, він поділився зі мною своїми міркуваннями про того продавця, який дав свідчення про рушники. Думаю, варто стисло передати, що він сказав.

— А що як, полюючи на свідків, — сказав Енді одного дня на подвір'ї для прогулянок, — вони надибали хлопця, який продав мені того вечора пиво. На той час минуло вже три дні. Факти цієї справи широко висвітлювали всі газети. Може, вони всією бандою притисли хлопця до стінки, п'ятеро-шестеро лягавих, плюс козел з офісу прокурора, плюс помічник прокурора. Пам'ять — доволі суб'єктивна штука, Реде. Вони могли почати так: «Хіба не може такого бути, що він купив п'ять чи шість кухонних рушників?» — і потім вже розкручувати його далі. Якщо достатня кількість людей захоче, щоб ти щось згадав, це може стати потужним засобом переконання.

Я з ним погодився.

— Але є ще один, потужніший, — задумливо провадив Енді. — Я думаю, цілком може бути, що він переконав сам себе. До нього були звернуті всі погляди. Море запитань від журналістів, його фото в газетах... а окрасою сезону став зірковий виступ у суді. Я не кажу, що він навмисно сфальсифікував свою розповідь чи дав неправдиві свідчення. Думаю, цілком можливо, брехня про те, що я купив ті рушники, пройшла б на «ура» на поліграфі чи з клятвою іменем матері. Та все одно... *збіса* суб'єктивна штука ця пам'ять. Одне я знаю напевно: хоч мій власний адвокат і вважав, що я половину історії набрехав, на ту фігню з рушниками він не повівся. Це ж ні на яку голову не налазить. Я впився до поросячого вереску, був занадто п'яний, щоб думати про глушник для пострілів. Якби вбивство скоїв я, то просто стріляв би й усе.

Він заїхав у сліпий завулок і припаркувався там. Дудлив пиво й курих цигарки. Дивився, як гасне світло на першо-

му поверсі Квентінового будинку. Дивився, як загоряється на горішньому поверсі єдина лампа... а за чверть години в нього на очах гасне. Решту, сказав він, я додумав сам.

— Містере Дюфрейн, ви зайшли в будинок Глена Квентіна й убили їх обох? — прогримів на суді його адвокат.

— Ні, — відповів Енді. До півночі, за його словами, він потроху витверезів. А ще відчував перші дзвіночки важкого похмілля. Тому вирішив поїхати додому й проспатися, а наступного дня обміркувати все більш по-дорослому. — Поки я їхав, то подумав, що наймудрішим рішенням буде просто відпустити її в Рино, хай розлучається.

— Дякую, містере Дюфрейн.

Прокурор зірвався з місця.

— Ви розлучилися з нею в найшвидший спосіб, який тільки міг спасти вам на думку. Розлучилися за допомогою револьвера тридцять восьмого калібру, загорнутого в кухонні рушники, чи не так?

— Ні, сер, не так, — спокійно відказав Енді.

— А потім застрелили її коханця.

— Ні, сер.

— Хочете сказати, що Квентіна ви застрелили першим?

— Хочу сказати, що ні в кого я не стріляв. Я випив дві кварта пива й викурив стільки сигарет, скільки недопалків поліція знайшла в завулку. А потім поїхав додому й ліг спати.

— Ви сказали присяжним, що в період між двадцять четвертим серпня й десятим вересня відчували бажання накласти на себе руки.

— Так, сер.

— Достатньо сильне, щоб купити револьвер.

— Так.

— Містере Дюфрейн, а вас дуже занепокоїть, якщо я скажу, що ви не схожі на самогубцю?

— Ні. Але в мене таке враження, що ви не надто співчутлива людина, тому я дуже сумніваюся, що поділився б із вами своєю проблемою, якби справді відчув бажання вкоротити собі віку.

Залою суду пробігли брижі легкого стриманого сміху, але присяжні жарту, вочевидь, не схвалили.

— Того вересневого вечора ви брали із собою револьвер?

— Ні. Я вже казав, що...

— А, так! — Прокурор саркастично посміхнувся. — Ви його в річку викинули. У Роял¹. Дев'ятого вересня, удень.

— Так, сер.

— За день до подвійного вбивства.

— Так, сер.

— Зручно, правда?

— Ані зручно, ані незручно. Лише правда.

— Я думаю, ви чули свідчення лейтенанта Мінчера? — Мінчер очолював загін, що прочісував дно річки Роял біля мосту Понд, з якого, за власним свідченням, Енді викинув револьвер. Поліція його не знайшла.

— Так, сер. Ви знаєте, що я чув.

— Тодді ви також чули, як він повідомив, що револьвера вони не знайшли, хоч водолази працювали три дні. Це теж доволі зручно, чи не так?

— Зручно — не зручно, але револьвера не знайшли — це факт, — спокійно відповів Енді. — Однак я хочу звернути увагу, вашу й присяжних, на те, що міст на Понд-роуд дуже близько до того місця, де Роял впадає в бухту Ярмут. Течія там сильна. Револьвер могло винести в бухту.

— Тож порівняти сліди на кулях, витягнутих зі скривавлених трупів вашої дружини й містера Глена Квентіна,

¹ Невелика річка (завдовжки 39 миль, або ж 63 км) на півдні штату Мейн.

та нарізку ствола вашого револьвера неможливо. Правильно, містере Дюфрейн?

— Так.

— І знову ж таки, дуже зручно, правда?

У цьому місці, як повідомили газети, Енді продемонстрував одну з небагатьох емоційних реакцій, які дозволяв собі за всі шість тижнів, поки тривав судовий процес. Лесть помітна гірка посмішка на мить змінила вираз його обличчя.

— Сер, оскільки я не скоював цього злочину й оскільки я кажу правду про те, що викинув револьвер у річку за день до того, як цей злочин було скоєно, то мені видається рішуче незручним той факт, що револьвера так і не знайшли.

Ще два дні прокурор бомбардував його запитаннями. Він знову зачитав Енді свідчення продавця зі «Зручних покупок» про кухонні рушники. Енді повторив, що не пам'ятає, щоб їх купував, але визнав: так само він не пам'ятав, що не купував їх.

«Чи правда, що на початку тисяча дев'ятсот сорок дев'ятого Енді та Лінда Дюфрейни оформили спільний страховий поліс?»

«Так, то була правда».

«І в разі, якби Енді виправдали, чи ж не правда, що він мав право на п'ятдесят тисяч доларів прибутку?»

«Правда».

«І чи не правда, що до будинку Ілена Квентіна він поїхав, виношуючи в думках убивство, і чи не правда також, що вбивство це він скоїв двічі?»

«Ні, то була не правда».

«А тоді що, на його думку, сталося, якщо ознак пограбування не було жодних?»

«Я не можу цього знати, сер», — тихо відказав Енді.

О першій години однієї сніжної середи присяжні пішли на обговорення. А повернулися аж о пів на четверту.

Пристав сказав, що вони б і раніше прийшли, якби їм не закортіло порозкошувати на вечерю курятиною від ресторану «Бентліз» (коштом округу). Вони визнали його винним, і, їй-богу, якби в штаті Мейн діяла смертна кара, він теліпався б у зашморгу ще до того, як із землі виткнулися перші весняні крокуси.

Тодді в суді прокурор спитав, що, на його думку, сталося. Енді не відповів. Але здогад у нього був, і якимось пізно ввечері тисяча дев'ятсот п'ятдесят п'ятого я його з Енді витягнув. Сім років у нас пішло на те, щоб перейти від поверхового знайомства до порівняно тісної дружби, але тільки в шістдесятому я відчув, що ми справді близькі, і, напевно, я був єдиний, кого він за все життя до себе так близько підпустив. Як довічники, ми від початку до кінця сиділи в одному тюремному блоці, тільки я через пів коридору від нього.

— На мою думку? — Він невесело розсміявся. — На мою думку, тієї ночі в повітрі зібралася критична маса невезіння. Стільки нещасливих збігів на такий короткий час нечасто випадає. Я думаю, то міг бути якийсь невідомий, що проїжджав повз будинок. Може, у нього колесо спустило на тій дорозі, коли я вже додому поїхав. Може, грабіжник. А може, психопат. Він їх убив, от і все. А сюди втрапив я.

Отак просто. І решту життя (чи принаймні найважливішу його частину) за вироком суду він був приречений провести в Шоушенку. Через п'ять років почалися слухання про умовно-дострокове звільнення, і йому відмовили, елементарно й просто, попри те що він був взірцевим в'язнем. Бо ж вийти з Шоушенку, коли у твоїй справі стоїть тавро «вбивця», — діло неквапливе, повільне, як вода, що точить камінь. У комісії сидить семеро мужиків, удвічі більше, ніж у більшості державних в'язниць, і в кожного з цих сімох упертюхів душі черстві, мов закам'яніла пайка

хліба. Їх не підкупиш, ну ніяк не підкупиш, і не розчулиш теж. Що стосується комісії з УДЗ, то гроші їх не цікавлять і щоб хтось вийшов, — теж. Але в справі Енді були й інші причини... про це трохи згодом розкажу.

Був один блатний, Кендріксом звали, який стирчав мені ще в п'ятдесяті кругленьку суму й віддавав її років чотири. А відсотки платив інформацією. У моїй сфері діяльності ти труп, якщо не будеш у курсі подій. Цей Кендрікс, приміром, мав доступ до документів, яких я ніколи не побачив би, працюючи на штамп-машині в триклятому цеху металоконструкцій.

Кендрікс розказав мені, що голоси в комісії розділилися 7—0 проти Енді Дюфрейна п'ятдесят сьомого, 6—1 п'ятдесят восьмого і 5—2 шістдесятого. Як було далі, я не знаю, але мені точно відомо, що через шістнадцять років він так само сидів у камері чотирнадцять блока номер п'ять. На той час, сімдесят шостого, йому виповнилося п'ятдесят вісім. Може, десь у вісімдесят третьому вони б і розщедрилися та випустили його. Тобі дають краба, а забирають усе — принаймні все, що має значення. Може, одного дня тебе й відпустять, але... цейво, слухайте: знав я одного кента, Шервуда Болтона — так його звали, то він у камері тримав голуба. Із сорок п'ятого до п'ятдесят третього, коли його випустили, він тримав голуба. Він був ніякий не Птахолов з Алькатрасу¹, просто тримав у себе голуба. Джейк — так він його звав. І випустив Джейка за день до того, як він, Шервуд, мав вийти на волю, і Джейк полетів собі за милу душу. Але через тиждень після того, як Шервуд Болтон

¹ Фільм 1962 року; режисер — Джон Френкгаймер, у головній ролі — Берт Ланкастер. Кінематографічна версія життя Роберта Страуда, ув'язненого федеральної в'язниці, відомого під прізвиськом Птахолов з Алькатрасу завдяки його любові до птахів. Попри назву дія відбувається у в'язниці Левенворт, де Страуд тримав у камері птахів. Після переведення на Алькатрас йому заборонили мати улюбленців.

полишив нашу маленьку щасливу родину, один мій кореш погукав мене у західний куток подвір'я для прогулянок, де любив зависати Шервуд, і сказав:

— Слухай, Реде, а це не Джейк?

І таки то був Джейк. Голуб. Мертвий і холодний, як купка гівна.

Пригадую той перший раз, коли Енді Дюфрейн до мене звернувся. Так чітко пригадую, наче то вчора було. Але Риту Гейворт він зажадав не тоді. То було пізніше. Улітку сорок восьмого він прийшов по дещо інше.

Більшу частину своїх об'єктів я повертаю прямо там, у дворі, і ця винятком не стала. Наше подвір'я велике, набагато більше за інші. Це досконалий квадрат зі стороною дев'яносто ярдів. З півночі — зовнішня стіна зі сторожовими вежами з країв. Охоронці на них озброєні біноклями й поліцейськими гвинтівками. У тій північній стіні є головні ворота. Вантажні майданчики для вантажівок — на південному боці подвір'я. Їх п'ять. У будні в Шоушенку кипить життя: вантажі то прибувають, то від'їжджають. У нас є фабрика, де виготовляють номерні знаки, і велика промислова пральня, що обслуговує всю в'язницю, діагностичну психіатричну лікарню в Кіттері та психлікарню в Еліоті¹. А ще є великий автосервіс, де ув'язнені-механіки ремонтують тюремний, державний і муніципальний транспорт, не кажучи вже про приватні тачки вертухаїв, начальників адміністрації... а ще не раз і не два — членів комісії з УДЗ.

Зі сходу сторону прямокутника утворює товстелезна кам'яна стіна з купою віконець-прорізів. На іншому боці тієї стіни розмістився п'ятий блок, а з краю західного

¹ Містечка в окрузі Йорк, штат Мейн.

боку розташовується контора адміністрації та лазарет. Шоушенк ніколи не страждав від перенаселення, як більшість тюрем, і тисяча дев'ятсот сорок восьмого був заповнений хіба що на дві третини, але на подвір'ї завжди товклися від вісімдесяти до ста двадцяти в'язнів — перекидали м'яча у футбол чи бейсбол, кидали кості, чесали язиками, повертали обладнання. У неділю тут взагалі яблуку ніде було впасти. У неділю тут було велелюдно, як на сільському ярмарку... без бабів хіба що.

Саме в неділю Енді вперше й підійшов до мене. Я щойно перетер про радіоприймач з Елмором Армітажем, пацаном, який не раз мені ставав у пригоді, коли підійшов Енді. Звісно, я знав, хто він, за ним тяглася репутація сноба й сухаря. Люди казали, що він наче сам напрошувався на неприємності. Одним із людей, що таке казали, був Богз Даймонд, чувак, із яким краще не зв'язуватися. Співкамерника Енді не мав, і я чув, що саме цього він і хотів, хоча одиночки в блоці номер п'ять були вузькі, як домовини, ну, може, трохи ширші. Але я не слухаю брехні про людину, коли можу сам про неї судити.

— Привіт, — сказав він. — Я Енді Дюфрейн. — Він простягнув руку, і я її потис. Він був не з тих, хто марнує час на світські балачки, одразу переходив до діла. — Я так розумію, ти тут знаєш, як усе дістати.

Я погодився, що час від часу можу знаходити певні речі.

— І як ти це робиш? — поцікавився Енді.

— Іноді, — відповів я, — речі наче самі приходять мені до рук. Я не можу це пояснити. Хіба що тим, що я ірландець.

Після цих слів він злегка всміхнувся.

— Цікаво, чи міг би ти дістати мені скельний молоток.

— Що це таке й навіщо воно тобі?

Енді здивовано на мене глипнув.

— Хіба мотивація клієнта належить до сфери твого бізнесу? — Почувши це, я зрозумів, чому за ним закріпилася репутація сноба, який дметься, мов жаба на корч. Але в його запитанні я вчув ще й тонкий проблиск гумору.

— Скажу тобі так. Якби тобі потрібна була зубна щітка, я б ні про що не питаю. Просто назвав би ціну. Бо, розумієш, зубна щітка — нелетальний тип зброї.

— А тебе летальна летальна зброя сильно парить?

— Так.

До нас летів бейсбольний м'яч, заклеєний ізоляційною стрічкою, і Енді, обернувшись, швидким, котячим рухом вихопив його з повітря. Тому руху сам Френк Мальцоне¹ позаздрив би. Енді блискавично жбурнув м'яч туди, звідкіля він прилетів (збоку здавалося, що зробив це одним порухом зап'ястка, швидко, легко й невимушено, однак у цьому кидку вгадувався сякий-такий професіоналізм). Я бачив, що за нами одним оком спостерігають багато людей, займаючись своїми справами. Вартові на вежі, імовірно, теж стежили. Без зайвої скромності скажу, що в кожній тюрязі є арештанти авторитетні, на малу в'язницю їх, може, з чотири-п'ять набереться, а на велику — дві-три дюжини, і я в Шоушенку саме ходив в авторитетах. І моє ставлення до Енді Дюфрейна могло круто вплинути на його життя-буття за ґратами. Напевно, він теж це знав, але не плазував і сраку мені не лизав. Поважаю таких.

— Логічно. Я тобі розкажу, що це й нащо воно мені. Скельний молоток схожий на мініатюрне кайло — десь отаке завдовжки. — Енді розвів руки приблизно на фут. Саме тоді я вперше й помітив, які в нього охайні й доглянуті нігті. — З одного боку в нього вістря, з іншого —

¹ Гравець бейсбольної команди «Бостон ред сокс» (1955—1965) і «Каліфорнія енджелз» (1966).

пласка тупа голівка молотка. А потрібен він мені тому, що я люблю каміння.

— Каміння, — повторив я.

— Присядьмо отут на хвилику, — запропонував він.

Я на це пристав. Ми присіли навпочіпки, мов двоє індіанців.

Узявши в жменю землі з подвір'я, Енді став перетирати її в доглянутих долонях, і вона посипалася хмаркою дрібної пилуки. Залишилися тільки дрібні камінці, один-два виблискували, решта були тьмяні й звичайні. Серед тьмяних виявився кварц, але збляклим він є тільки доти, доки його не натреш. А вже по тому набуває гарного молочно-го відтінку й блищить. Енді відчистив камінець та кинув мені. Упіймавши, я його назвав.

— Авжеж, кварц, — кивнув він. — А ще ось, дивися. Слюда. Сланець, замулений граніт. А ось шматок зернистого вапняку, ще з тих часів, коли місце для тюрми прорубували в пагорбі. — Він викинув каміння й стер пилуку з долонь. — Я цікавлюсь камінням. Тобто... цікавився камінням. У колишньому житті. Мені хотілося б знову займатися улюбленим хобі, в обмеженому обсязі.

— Недільні експедиції на подвір'я для прогулянок? — підводячись, спитав я. Думка була безглузда, проте... від погляду на той крихітний шматочок кварцу моє серце на мить якось дивно тьохнуло. Точно не знаю чому — мабуть, нагадало про зовнішній світ. Такі речі у твоїй уяві якось не в'яжуться з подвір'ям. Кварц — це щось таке, що витягають із маленьких дзюркотливих струмочків.

— Краще мати недільні експедиції сюди, ніж ніяких недільних експедицій.

— Такою штукою, як скельний молоток, можна розкрити кому-небудь череп, — зауважив я.

— У мене тут ворогів нема, — тихо відказав він.

— Нема? — Я посміхнувся. — Почекай трохи.

— Як будуть проблеми, я їх владнаю без скельного молотка.

— А може, ти тікати хочеш? Прорити хід під стіною? Бо коли так...

Він ввічливо розсміявся. І коли через три тижні я угле-дів скельний молоток, то зрозумів причину.

— Знаєш, — сказав я, — якщо хтось побачить у тебе цей молоток, його відберуть. Якщо в тебе побачать ложку, її відберуть. Що ти думаєш робити, сісти тут, у дворі, й почати колупати?

— О, думаю, я зможу знайти йому набагато краще за-стосування.

Я кивнув. Насправді то вже було не моє діло. Людина замовляє мені послугу — щось для неї дістати. Зможе вона зберегти цю річ після того, як я її роздобуду, чи ні — то вже мене не обходить.

— Скільки за таке можуть попросити? — спитав я. Мені починала подобатись його стриманість. Коли ти десять років проводиш у постійному гармидері, як оце я тоді, то дико втомлюєшся від скигліїв, хвальків і крику-нів. Так, я думаю, чесно буде, якщо скажу, що Енді мені сподобався одразу.

— Вісім доларів у першій-ліпшій крамниці споряджен-ня для скелелазів, — відповів він. — Але я розумію, що в такому бізнесі, як твій, людина працює методом «фік-сована ціна плюс навар»...

— Ціна плюс десять відсотків — це моя звична ставка. Але у випадку з небезпечними предметами доводиться її піднімати. Для таких причандалів, як отой, про який ти говориш, змазки на колеса треба трохи більше. Скажімо, десять доларів.

— Десять то десять.

Я глянув на нього з недовірливою усмішкою.

— І ці десять доларів у тебе є?

— Є, — тихо мовив він.

Уже згодом, коли багато часу сплигло, я дізнався, що було в нього понад п'ять сотень. Він примудрився пронести їх із собою. Коли тебе оформлюють у цьому готелі, один із коридорних зобов'язаний нахилити тебе вперед і заглянути тобі в отвір — але ж отвір там глибоченький, і якщо не надто на цьому загострювати, то людина, рішуче налаштована, може запахнути собі туди чималий предмет, досить глибоко, щоб його не було видно, якщо, звісно, коридорний, який тобі трапився, не буде в настрої натягнути гумову рукавичку й трохи поколупати.

— Тодді лади, — кивнув я. — Ти повинен знати, на що я розраховую, коли тебе зловлять із тим, що я тобі дістав.

— Напевно, повинен, — сказав він. У його сірих очах промайнув інший вираз, і я зрозумів: він точно знає, що я скажу. То було якесь осяяння, проблиск особливого, лише йому притаманного іронічного гумору.

— Якщо тебе зловлять, ти кажеш, що цю штуку знайшов. Ото й усе. Тебе на три-чотири тижні кинуть у карцер... цяцьку свою ти, звісно, втрапиш, а у справі з'явиться чорна мітка. Якщо назвеш моє ім'я, я з тобою більше ніколи не матиму справи. Ні на пару шнурків, ні на пакетик «баглера»¹. І ще хлопців пришлю, щоб тобі пику підправили. Я не прихильник насильства, але ти зрозумій, у якому я становищі. Не можу ж я дозволити, щоб про мене пішов поголос, ніби я собою не володію. Це поставить на мені жирний хрест.

— Так, напевно. Я все розумію, тобі нема про що хвилюватися.

¹ Марка тютюну для саморобних цигарок.

— Я ніколи не хвилююся, — сказав я. — На зоні проценти за таке не крапають.

Він кивнув і пішов. А через три дні став біля мене на прогулянковому підвір'ї під час ранкової перерви у пральні. Не заговорив і навіть не глянув у мій бік, але спритним порухом, як фокусник, що показує трюк із картами, вклав мені в долоню зображення шановного Александра Гамільтона. Цей чоловік швидко пристосовувався. Я добув йому скельний молоток. Одну ніч потримав його в себе в камері. Інструмент був саме таким, як він описував. Для втечі не годився (я так прикинув: щоб цим молотком проколувати під стіною тунель, людині років шістсот знадобилося б), та все одно певні побоювання в мене були. Якщо цим кайлом цокнути когось по довбещці, то цей хтось точно вже більш ніколи не слухатиме по радіо «Фіббера Макгі та Моллі»¹. А в Енді вже почалися проблеми з сестричками. І я міг лише сподіватися, що це не для них він заготував скельний молоток.

Та врешті я довірився інтуїції. Рано-вранці наступного дня, за двадцять хвилин до сигналу підйому, я проштовхнув молоток і пачку «Кемела» Ерні, старому шниреві, що замігав коридори в п'ятому блоці, поки не відкинувся в п'ятдесят шостому. Він без слів опустив їх у кишеню халата, і наступного разу я той молоток побачив уже через сім років.

Наступної неділі Енді знову підгріб до мене на підвір'ї. І скажу вам, видон у нього був ще той. Нижня губа так набрякла, що нагадувала палку копченої ковбаси, праве око розпухло й було наполовину заплющене, а на щоці красувався потворний шрам від пральної дошки. Еге ж,

¹ Американський комедійний радіосеріал, що протягом кількох десятиліть мав незмінну популярність. Прем'єра відбулася на каналі «Ен-бі-сі» 1935 року, тривав до 1959 року, ще довго після того як радіо перестало бути домінантною формою розваг в американській популярній культурі.

у нього точно були тертя з сестричками, та він ані словом про них не прохопився.

— Дякую за інструмент, — мовив він і пішов геть.

Я зацікавлено провів його поглядом. Він зробив кілька кроків, угледів щось на землі, нахилився й підібрав. Маленький камінець. Тюремні роби, окрім тих, які носили механіки на роботі, були без кишень. Але обійти це була не проблема. Камінець щез у рукаві в Енді й не впав на землю. Я був у захваті... і від нього теж. Попри халепу, у яку вскочив, Енді жив далі своїм життям. Є тисячі таких, що не живуть, чи не хочуть, чи не можуть, і багато хто з них не сидять у тюрмі. А ще я помітив, що його обличчя досі було таким, наче по ньому пройшовся торнадо, зате руки — охайні й чистісінькі, з доглянутими нігтями.

За наступні пів року я його майже не бачив. Більшу частину того часу Енді провів в одиночці.

Кілька слів про сестричок.

У багатьох тюрмах їх знають як бикуватих підарків чи тюремних шльондр — тільки тепер у моді вислів «вибухові шмари»¹. Але в Шоушенку їх завжди прозивали сестричками. Не знаю чому, але й різниці особливої не бачу, крім назви.

Тепер уже ні для кого не дивина, що на зоні квітне содомія (сюрпризом це може стати хіба для тутешніх новоприбулих, яким не поталанило бути молоденькими, стрункими, привабливими й необачними), але гомосексуальність, як і традиційний секс, має сотню різних виявів і форм. Є чоловіки, які не можуть узагалі без сексу та звертаються до іншого чоловіка, щоб не збожеволіти. Найчастіше це відбувається за згодою між двома загалом гетеросексуальними

¹ Натяк на пісню 1974 року гурту «Queen» під назвою «Killer Queen».

чоловіками, хоча інколи в мене виникають сумніви, чи будуть вони такими вже гетеросексуальними, як сподіваються, коли повернуться до своїх дружин і подружок.

Є чоловіки, яких «навертають» у тюрмі. На фені — «півнями стають», «опущеними». Переважно (але не завжди) вони грають роль жінки, і за їхні послуги люто змагаються.

А ще є сестрички.

Для суспільства на зоні вони — як ґвалтівник для суспільства за її стінами. Найчастіше в них великі терміни відсидки, вони тягнуть їх за тяжкі злочини. Їхніми жертвами стають молоді, слабкі й недосвідчені... або, як у випадку Енді Дюфрейна, слабкі на вигляд. Їхні мисливські угіддя — душова, тісні тунелеподібні завулки за промисловими пральними машинами в пральні, часом лазарет. Не раз і не два зґвалтування відбувалося в проєкційній будці за актовою залою. Найчастіше те, що сестрички брали силою, вони могли б дістати й на дурняк, якби захотіли. Ті, кого навернули, завжди чомусь втріскувались в одну сестричку чи іншу, як дівчатка-підлітки — у своїх синатр, пресли та редфордів. Але для сестричок насолода була тільки в тому, щоб узяти силою... і, думаю, так буде завжди.

Через його щуплу будову й симпатичне лице (а може, і через дивовижне самовладання, яким я так захоплювався) сестрички ганялися за Енді з того самого дня, як він переступив поріг тюрми. Якби це була якась казкова оповідка, я вам сказав би, що Енді дав їм гідну відсіч, і врешті-решт вони дали йому спокій. Хотів би я так сказати, але не можу. Тюрма — не казковий світ.

Уперше до нього підкотили в душі, дні через три після того, як він улився в нашу щасливу шоушенківську родину. Я так розумію, тоді його просто плескали по сідниці й лоскотали. Вони люблять спочатку тебе оцінити, а потім

уже нападати — як шакали, що рознюхують, чи справді жертва така вже немічна й безпорадна, як здається.

Енді дав відкоша й роз'юшив губу кремезній сестричці на ім'я Богз Даймонд — хто його знає, де він тепер, бозна-скільки років по тому. Охоронець їх розвів, перш ніж зав'язалася бійка, але Богз пригрозив, що дістане його. І таки дістав.

Удруте це сталося за машинами в пральні. Скільки всього робилося за ці роки в тому вузькому, запорошеному пеналі, тільки охоронцям відомо, але вони вмили руки. Там темно й валяються пакети із засобами для прання й відбілювання, круглі високі коробки з активатором «Гекслайт», не шкідливішим за сіль, якщо руки сухі, і вбивчим, як акумуляторна кислота, коли вони мокрі. Наглядачі не люблять туди заходити. Там нема простору для маневрів, і перше, чого вчать, коли приходиш працювати в таке місце, — ніколи не дозволяй зекам заманити тебе туди, де не зможеш задкувати.

Богза того дня там не було, але Генлі Бекус, що з тисяча дев'ятсот двадцять другого служив на пральні бригадиром, розповів мені, що натомість прийшли четверо його корешів. Якийсь час Енді стримував їх за допомогою жмені «Гекслайту», погрожуючи сипнути в очі, якщо підійдуть ближче, але перечепився й упав, намагаючись обійти спиною вперед велику пральну машину «Вошекс» із чотирма відсіками для завантаження. Цього виявилось достатньо. Вони на нього накинuliся.

По-моєму, значення вислову «групове згвалтування» не сильно змінюється з покоління в покоління. Саме це вони з ним і скоїли, ті четверо сестричок. Перехилили через корпус редуктора, один тримав у нього біля скроні викрутку «Філіпс», а решта порали. Там може трохи порватися, але не сильно (чи я знаю це з власного досвіду,

спитаєте ви? Хотів би я не знати). Якийсь час кровить. Як не хочеш, щоб якийсь блазень спитав, чи в тебе місячне почалося, треба запхати в труси ззаду зібганий туалетний папір і носити так, поки не перестане. Ця кровотеча справді схожа на менструальну: тримається днів зо дватри, тече повільною цівкою. А потім спиняється. Нічого страшного, якщо з тобою не втнули чогось ще більш неприродного. Нічого страшного для *тіла*. Проте згвалтування — це згвалтування, як не крути, і рано чи пізно тобі доведеться подивитися на своє обличчя в дзеркалі й вирішувати, що з собою робити.

Енді пройшов через усе це сам-один, так, як він через усе проходив у ті дні. Напевно, він дотумкав до того самого висновку, що й багато інших мужиків до нього: є лише два способи мати справу з сестричками — дати їм бій і потрапити в лапи чи просто потрапити в лапи.

Він вирішив дати бій. Коли Богз із двома корешами прийшли по його душу через тиждень чи десь так після випадку в пральні («Я чув, тобі цілку порвали», — сказав Богз, якщо вірити Ерні, який там ошивався), Енді з ними побився. Зламав носа чуваку, якого звали Рустер Макбрайд, пузатому фермеру, який сидів за те, що до смерті забив свою падчерку. Із радістю додаю, що Рустер тут і здох.

Його брали всі втрюх. Коли це скінчилося, Рустер з іншим кентом (може, то був Піт Вернес, але точно не скажу) силоміць поставив Енді на коліна. Уперед вийшов Богз Даймонд. У ті часи він носив при собі бритву з руків'ям, оздобленим перлами, та написом «Діамантові перли», вигравіюваним з обох боків. Розкривши бритву, він сказав:

— Зараз я, пане містере, розстебну ширіньку, і ти проковтнеш усе, що я дам тобі проковтнути. А коли проковтнеш моє, ковтатимеш у Рустера. Ти йому носа зламав, йому потрібна компенсація, як я собі думаю.

Післямова

На зустрічах із читачами мене найчастіше запитують «Де ви берете ідеї?» (це, можна сказати, запитання номер один у списку), однак друге місце, поза сумнівом, посідає от що: «Невже ви, крім жаху, більше нічого не пишете?» Коли я відповідаю заперечно, то важко сказати, що відчуває той, хто запитував: полегшення чи розчарування.

Якраз перед публікацією «Керрі», мого першого роману, я одержав листа від свого редактора Білла Томпсона. Він радив мені починати вже думати, що ми зробимо на біс (трохи дивно, можете сказати ви, думати про наступну книжку ще до того, як вийшла перша, але підготовка публікації роману за часом триває стільки ж, скільки постпродакшн фільму. На той час ми вже досить довго жили з «Керрі» — майже рік). Я притьмом надіслав Біллові рукописи двох романів, один називався «Блейз», а інший — «Друге пришествя». Перший було написано одразу ж після «Керрі», поки перша чернетка «Керрі» лежала в шухляді столу й визрівала. А другий я написав протягом того року, коли «Керрі» по-черепашому, крок за кроком, повзла до публікації.

«Блейз» був мелодрамою про здорованя-злочинця, практично розумово відсталого, який викрадає немов-

ля, щоб вимагати викуп у багатеньких батьків... а потім сам прив'язується до того немовляти. «Друге пришестя» — мелодрама про вампірів, які захоплюють маленьке містечко в штаті Мейн. І те, і те по суті було літературним наслідуванням: «Друге пришестя» — «Дракули», а «Блейз» — «Про мишей і людей» Стейнбека.

Я думаю, Білл був ошелешений, коли до нього приїхали ці рукописи, одним великим пакунком (деякі сторінки «Блейза» я друкував на зворотному боці рахунків за молоко, а рукопис «Другого пришестя» тхнув пивом, бо за три місяці до того хтось вилив на нього карафку «Блек лейбла», коли ми святкували Новий рік), — як жінка, що бажала букетик квітів, а чоловік узяв і купив їй оранжерею. Обидва рукописи разом заважили на п'ятсот п'ятдесят сторінок через одинарний інтервал.

Обидва їх він прочитав за наступні два тижні (за допомогою монети зітрить захисне покриття з редактора і знайдіть святого), а я поїхав у Нью-Йорк з Мену, щоб відсвяткувати публікацію «Керрі» (квітень 1974 року, друзі й сусіди, — Леннон був живий, Ніксон досі тримався на посаді президента, а в малого, який це пише, ще не було в бороді жодної сивої волосини), а ще поговорити про те, яка з двох книжок буде наступною... якщо взагалі якась буде.

У місті я пробув кілька днів, і це питання ми обговорювали три-чотири рази. Остаточне рішення було прийнято на розі вулиць — Парк-авеню та Сорок четвертої. Ми з Біллом стояли й чекали, коли переміниться світло, спостерігаючи, як таксі заїжджають у той смердючий тунель чи що воно таке (той, що наче прорили прямісінько в будівлі «Пан-Америкен»). І Білл сказав:

— Я думаю, це має бути «Друге пришестя».

Що ж, мені й самому воно більше подобалося. Але в його голосі прозвучали якісь такі на диво неохочі нотки, що я гостро глянув на нього й спитав, у чому річ.

— Просто, коли пишеш книжку про вампірів після книжки про дівчинку, яка може рухати речі силою думки, на тебе поставлять штамп, — відповів він.

— Штамп? — щиро не розуміючи, перепитав я. Бо не бачив жодних подібностей між вампірами та телекінезом. — Який?

— Письменника, який пише в жанрі жаху, — ще з більшою неохотою відказав він.

— А, — з величезним полегшенням мовив я. — Ото й усе!

— Почекай кілька років. Побачимо тоді, як ти тоді заспіваєш «ото й усе».

— Білле, — розвеселився я, — жахастиками в Америці собі на життя не заробиш. Лавкрафт у Провіденсі голодував. Блох¹ облишив цей жанр на користь саспенсу та оповідань у дусі «Незнаного». «Екзорцист» був радше винятковою подією. От побачиш.

Світло змінилося. Білл поплескав мене по плечі.

— Я думаю, ти станеш дуже успішним, — сказав він. — Але, по-моєму, ти ні чорта не тямиш.

Як потім виявилось, правда була на його боці. Заробляти в Америці, пишучи в жанрі жаху, було цілком можливо. «Друге пришестя», яке зрештою перейменували на «Салемз-Лот», здобуло велику популярність. На той час, коли воно вийшло друком, я жив із сім'єю в Колорадо й писав роман про готель з привидами. Приїхавши в Нью-Йорк, я півночі просидів із Біллом у барі під назвою «У Джаспера» (на музичному автоматі там спав кіт,

¹ Блох Роберт Альберт (1917—1994) — американський письменник-фантаст.

якого треба було припідняти, щоб побачити вибір пісень) і переказував йому сюжет. Коли я закінчив, він спирався ліктями на шинквас обабіч свого бурбону й тримав голову обома руками, неначе потерпав від нищівної мігрені.

— Тобі не сподобалося, — сказав я.

— Дуже сподобалося, — глухо промовив він.

— То що не так?

— Спершу дівчинка з телекінезом, потім вампіри, тепер готель із привидами й хлопчик-телепат. На тебе поставлять штамп.

Цього разу я вже замислився над цим трохи серйозніше. А потім згадав про всіх тих людей, на яких стояв штамп письменників, що писали в жанрі жаху і від чіх творів я фанатів ось уже стільки років, — Лавкрафта, Кларка Ештона Сміта, Френка Белнепа Лонга, Фріца Лейбера, Роберта Блоха, Річарда Метісона та Ширлі Джексон (так, навіть на ній стояло тавро автора жахіть). І там, «У Джаспера», де на музичному автоматі спав кіт, а коло мене сидів мій редактор, стискаючи руками голову, я вирішив, що ці письменники — непогана компанія, буває й гірше. Я, приміром, міг стати «важливим» письменником, як Джозеф Геллер, і публікувати по роману кожні сім років, «блискучим» письменником, як Джон Гарднер, і писати малозрозумілі книжки для високочолих академіків, які їдять макробіотичну їжу та водять старі «сааби» з вицвілими, проте ще видимими літерами на задніх бамперах: «ДЖИНА МАККАРТІ В ПРЕЗИДЕНТИ».

— То й нехай, Білле, — сказав я, — буду автором жахастиків, якщо цього хочуть люди. Усе нормально.

Більше ми до тієї розмови не поверталися. Білл досі редагує, а я пишу в жанрі горор, і жоден із нас цього не аналізує. Це добре.

Отож, поставили на мене штамп, а я й не проти — усе-таки я лишаюся вірним жанрові... найчастіше, у всякому разі. Та чи жахіття — це *все*, що я пишу? Якщо ви прочитали цю книгу, ви точно знаєте, що це не так... проте елементи жаху можна знайти в усіх цих оповідках, не лише в «Методі дихання» (та сцена з п'явками в «Тілі» доволі чорнушна, так само, як і образи, що виникають у сновидіннях на сторінках «Здібного учня»). Рано чи пізно мій мозок усе одно повертає в той бік. Бог його зна чому.

Кожну з цих довгих оповідок я написав одразу ж після завершення якогось роману — таке враження, що, коли я закінчую велику роботу, то в баку завжди лишається доволі бензину, щоб вистачило ще на чималу повість. «Тіло», найстарішу з цих історій, я написав одразу ж після «Салемз-Лота». «Здібний учень» виник протягом двотижневого періоду, що настав після закінчення «Сяйва» (і після «Здібного учня» я нічого не писав протягом трьох місяців — виснажився до краю). «Риту Гейворт і втечу з Шоушенку» було написано після «Мертвої зони», а «Метод дихання», найновішу з усіх чотирьох історій, — одразу після «Тієї, що запалює поглядом».¹

Жодну з них не публікували до появи цієї книги, жодну я навіть не подавав до друку. Чому? Бо в кожній з них від двадцяти п'яти до тридцяти п'яти тисяч слів — підрахунок не точний, але все ж близько до істини. Скажу вам так: від двадцяти п'яти до тридцяти п'яти тисяч слів — це кількість, яка навіть найхоробрішого письменника-фантаста змусить здригнутися й зіщулитися в чоботях. Раз і назавше встановленого визначення, що таке

¹ І ось тільки-но зараз до мене дійшло ще дещо: кожна з них я писав у різних будинках: три в штаті Мейн, а одну — в Боулдері, штат Колорадо (*прим. автора*).

роман чи оповідання, не існує (принаймні з огляду на кількість слів). Та й не повинно існувати. Проте коли письменник наближається до позначки в двадцять тисяч слів, він знає, що країна оповідання залишилася позаду. Аналогічним чином, коли перетинає маркер у сорок тисяч слів, то вже заглиблюється у край романної прози. А кордони смуги землі, що лежить між цими більш упорядкованими регіонами, доволі невизначені, але певної миті письменник стривожено прокидається й розуміє, що він підійшов чи підходить до дуже страшної місцини, літературної бананової республіки під назвою «повість», де править бал анархія.

З художнього погляду в повісті нема зовсім нічого поганого. Звісно, у циркових потворах теж нема нічого поганого, от тільки за межами цирку ви чомусь бачите їх украй рідко. Річ у тім, що існують чудові повісті, однак їх традиційно можна продати лише на «жанрових ринках» (це їхня ввічлива назва, а є ще неввічлива, однак точна — «гетто-ринки»). Ви можете продати гарну детективну повість у журнали «Ellery Queen's Mystery Magazine» чи «Mike Shayne's Mystery Magazine», гарну науково-фантастичну повість — у «Amazing» чи «Analog», а може, навіть у «Omni» чи в «The Magazine of Fantasy and Science Fiction». За іронією, є також ринки для гарних повістей у жанрі жаху: один із них — згаданий вище «The Magazine of Fantasy and Science Fiction», ще один — «The Twilight Zone». А ще існують різні антології моторошних оповідок, наприклад, серія «Тіні», яку публікувало видавництво «Даблдей», а редагував Чарльз Л. Грант.

Але щодо повістей, які можна назвати лише словом «мейнстримові» (це слово навіює такий самий депресняк, як і «жанрові») ... ох, що стосується конкурентоспроможності, то ви у великій халепі. Ви понуро дивитеся на свій

рукопис від двадцяти п'яти до тридцяти п'яти тисяч слів, відкриваєте пиво й чуєте в голові голосочок, гиденський, із сильним акцентом. «Буенос діас, сеньйоре! Як вам переліт на “Революційних авіалініях”? Вам подобацца дюже-дюже сильний, сі? Ласкаво просити до повісті, сеньйоре! Вам сильний-сильний подобацца тут! Осьо дешевий сигари! Порнокартинки! Піднімайте ноги, сеньйоре, ваша хісторія ще бути тут довго-довго... *kenasa!* Ах-ха-ха-ха!» Депресуха.

Колись давно (журливо промовив він) справді існував ринок для таких оповідок. Виходили магічні журнали, такі як «The Saturday Evening Post», «Collier's» та «The American Mercury». Для цих та інших подібних часописів головним продуктом була фантастика. А якщо історія виявлялася задовгою для одного випуску, її розбивали на три частини (чи п'ять, чи дев'ять). Про згубну ідею «сконденсованого» чи «стислого» роману тоді ще ніхто не знав («Playboy» та «Cosmopolitan» зробили з цієї непристойності цілу шкідницьку науку: тепер весь роман можна прочитати за двадцять хвилин!), оповіді давали необхідний для неї простір, і навряд чи я один такий, хто може згадати, як цілий день чекав, коли листоноша принесе новий випуск «Post», у якому обіцяли нове оповідання Рея Бредбері чи повинен був вийти останній епізод найновішого роману Кларенса Баддінгтона Келланда¹.

(Нетерплячка робила з мене легку мішень. Коли на вулиці нарешті показувався поштар — він жваво крокував зі своєю шкіряною сумкою через плече, вдягнений

¹ Келланд Кларенс Баддінгтон (1881—1964) — американський письменник, який сам себе колись назвав «найкращим другосортним письменником Америки». Його фантастичні твори друкувалися в кількох журналах, включаючи «The Saturday Evening Post» та «The American Magazine». Нині майже забутий.

у літні шорти й літній пробковий шолом від сонця, — я зустрів його на початку доріжки, пританцьовуючи на місці, наче мені припекло в туалет, і відчував, що серце ось-ось вистрибне з грудей. А він жорстоко посміхався й вручав мені рахунок за електрику. І більш нічого. У мене все обривалося всередині. Та зрештою він міняв гнів на милість і віддавав мені мій «Post»: на обкладинці — усміхнений Ейзенгауер, портрет пензля Нормана Роквела, стаття Піта Мартина про Софі Лорен, «Я кажу, що він чудовий» від Пет Ніксон про — ага, вгадали — її чоловіка Річарда; і, авжеж, історії. Довгі, короткі, а ще останній епізод роману Келланда. Слава Господу!

І таке ставалося не лише вряди-годи. Таке ставалося кожного сраного тижня! Того дня, коли приходив «Post», я був найщасливішою дитиною на всьому східному узбережжі.

Журнали, що публікують довгі фантастичні твори, існують і донині — серед них «Atlantic Monthly» та «The New Yorker». Ці два часописи особливо співчують публікаційним проблемам письменника, котрий створив (не будемо казати «розродився», щоб не відсилало до слова «незаконнонароджений») повість на тридцять тисяч слів. Проте жоден із цих журналів не був у захваті від моєї писанини, простої, як двері, не дуже літературної, а часом і відверто незграбної (хоч визнавати це мені збиса боляче).

Та в якомусь розумінні саме ці якості (попри те, що похвалятися тут нема чим) забезпечили моїм романам такий успіх. Більшість із них — це просте читиво для простих людей, літературні відповідники «біг-маку» й великої картоплі з «Макдональдсу». Я здатен розпізнати елегантну прозу й належним чином її сприймати, проте самому таке писати мені важко чи навіть нереально (поки я переживав становлення як письменник, моїми ідолами були

м'язисті романісти, чий прозовий стиль можна було охарактеризувати в діапазоні від жахливого до неіснуючого: такі хлопці, як Теодор Драйзер і Френк Норрис). А якщо від ремесла романіста відняти елегантність, то в підсумку виявиться, що стояти він може лише на одній міцній нозі, і та нога — вагомість. Унаслідок цього я завжди старався як міг, забезпечити вагомість. Іншими словами: не можеш бігати, як чистокровний скакун, то покажи, на що спроможний твій розум. (Голос із балкона: «Який розум, Кінг?») Ха-ха, дуже смішно, хлопче, усе, ти можеш іти).

А в результаті всього цього я з цими повістями, які ви щойно прочитали, опинився в загадковому становищі. Зі своїми романами я вже дійшов до тієї стадії, коли люди кажуть, що Кінг міг би й свій список білизни для пральні опублікувати та продати, якби схотів (а деякі критики стверджують, що саме цим я останні вісім років і займався). Але ці історії я опублікувати не міг, бо вони були задовгі, щоб бути короткими, і закороткими, щоб бути по-справжньому довгими. Якщо ви розумієте, про що я.

— *Сі, сеньйоре, я розуміти! Роззувайте свій взуття! Пийте дешевий ром! Скоро вийти шумовий оркестр «Медікор Револьюсйон» і заграти поганий каліпсо¹! Ви дюже-дюже подобаєцца! Ви мати час, сеньйоре! Ви мати час, бо я думати, ваша хісторія бути...*

...тут ще довгий час, ага, ага, супер, іди собі деінде, скинь якусь маріонеткову імперіалістичну демократію.

Тож зрештою я вирішив довідатися, чи схочуть «Viking» (мій видавець творів у палітурках) та «New American Library» (видавець книжок у м'яких обкладинках)

¹ Афрокарибський музичний стиль, що утворився на Тринідаді й Тобаго в XX ст. Походить від західноафриканського кайсо, був популярний у 1950-х рр. Корені каліпсо виникли в XIX ст. в африканських рабів на цукрових плантаціях.

зробити книжку, у якій будуть історії про втечу з тюрми, про старого сича та юного хлопця, що влипли у брудкі взаємини й паразитують один на одному, про квартет сільських хлопчаків, які вирушили у мандрівку заради відкриття, та чудернацький жахастик про молоду жінку, рішуче налаштовану всупереч усьому народити своє дитя (а може, то історія про клуб, який насправді зовсім не клуб). Видавці дали добро. І саме так я спромігся витягти ці чотири довгі оповідки з бананової республіки повістей.

Сподіваюся, вони вам дюже-дюже подобаєцца, мучачос і мучачас.

О, і ще одне про стереотипи, та й прощатимуся.

Десь так із рік тому говорив зі своїм редактором (не Біллом Томпсоном, це вже мій *новий* редактор, чудовий хлопчина, Алан Вільямс його звать — розумний, тямущий, здібний, але його вічно викликають присяжним кудись у глибокі кишки Нью-Джерсі).

— «Куджо» класний, — каже Алан (редакторську працю над тим романом, історією про кудлатого песика, щойно було завершено). — Ти вже думав над тим, що робитимеш далі?

І знову дежавю. У мене вже була ця розмова.

— Ну, так, — кажу я. — *Трохи* думав...

— Розкажи.

— А як би ти поставився до книжки з чотирьох повістей? Більша частина, якщо не всі вони, — це просто звичайні історії. Що ти про таке скажеш?

— Повісті, — повторює Алан. Він досі чемний хлопець, але якісь нотки у його голосі підказують, що день йому вже немилий; його голос свідчить, що, за його відчуттями, він щойно виграв два квитки в якусь сумнівну маленьку бананову республіку на літаку «Револьюційних авіаліній». — Тобто довгі оповідання.

— Саме так, — кажу я. — А назвемо книжку «Чотири сезони», просто щоб люди знали, що там не про вампірів і не про готелі з привидами абощо.

— А наступна буде про вампірів? — з надією запитує Алан.

— Ні, навряд. То що скажеш, Алане?

— А може, про готель із привидами?

— Ні, я вже про нього писав. «Чотири сезони», Алане. Так гарно звучить, правда ж?

— Чудово звучить, Стіве, — відповідає Алан. І зітхає. Так зітхають чемні хлопці, які щойно зайняли місця в третьому класі на найновішому літаку «Революційних авіаліній» («Локід трайстари») й уздріли першого таргана, що діловито перебіг спинкою сидіння спереду.

— Я сподівався, що тобі сподобається, — кажу я.

— А не можна, — каже Алан, — вставити туди ще й страшне оповідання? Одне-єдине? Якийсь, може... *п'ятий* сезон?

Я злегка всміхаюся (зовсім трішки), бо згадую Сандру Стенсфілд і доктора Маккерона з їхнім *методом дихання*.

— Можу щось напартолити.

— Чудово. А щодо нового роману...

— Машина, у яку вселився дух. Як тобі ідея?

— Шикарно! — кричить Алан. Маю відчуття, що на редакторську нараду (чи на засідання суду присяжних в Іст-Рагвеї) він піде щасливою людиною. Я теж щасливий, я обожнюю свою одержиму машинку й думаю, що вона багатьох людей змусить боятися переходити вулиці зі жвавим рухом, коли впаде темрява.

Але ці чотири повістини я теж полюбив, і якась частка моєї душі назавжди залишиться в них. Маю надію, що й тобі, мій Читачу, вони сподобалися — що, як і будь-яка хороша історія, допомогли тобі бодай ненадовго забути

про всю ту реальність, яка каменюкою лежить на душі, і перенесли в ті місця, де ти ніколи не бував. Це найбільш приязний до людини різновид магії з усіх, які я знаю.

Окей. Я побіг. А поки не здибаємося знову, зберігай спокій, читай хороші книжки, будь корисним і нікому не дозволяй себе опускати.

З любов'ю та найкращими побажаннями,

*4 січня 1982 року
Бангор, штат Мейн*

Стівен Кінг

Зміст

<i>Рита Гейворт і втеча з Шоушенку</i>	5
<i>Здібний учень</i>	139
<i>Тіло</i>	400
<i>Метод дихання</i>	603
<i>Післямова</i>	690

Літературно-художнє видання

КІНГ Стівен
Чотири сезони
Повісті

Головний редактор *С. І. Мозгова*
Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*
Редактор *Т. С. Соболевська*
Художній редактор *В. О. Трубчанінов*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректори *Г. С. Супруненко, Р. С. Маринич*

Підписано до друку 21.09.2020. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Minion». Ум. друк. арк. 36,96.
Наклад 3000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у АТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61052, м. Харків, вул. Різдяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Кінг С.

К41 Чотири сезони : повісті / Стівен Кінг. Рита Гейворт і втеча з Шоушенку ; Здібний учень ; Тіло ; Метод дихання ; пер. з англ. О. Любенко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. — 704 с.

ISBN 978-617-12-8184-4 (укр.)

ISBN 978-0-670-27266-2 (англ.)

Шоушенк — в'язниця, з якої ще нікому не вдавалося втекти. Енді Дюфрейн потрапив сюди за вбивство, якого не вчиняв. Невинна людина засуджена на довічне ув'язнення... У тюремному пеклі так легко збожеволіти! Але Енді виявився міцним горішком... Ще ніхто не втівав із Шоушенку? Отже, він буде першим! Пронизлива історія про силу людського духу і про те, що ніколи не можна опускати руки — навіть коли здається, що виходу немає... До видання також увійшли повісті «Здібний учень», «Тіло» і «Метод дихання».

УДК 821.111(73)

СТІВЕН КІНГ

МІСТЕР МЕРСЕДЕС

ЩО ВПАЛО, ТЕ ПРОПАЛО

КІНЕЦЬ ЗМІНИ

11/22/63

СЯЙВО

ДОКТОР СОН

ІСТОРІЯ ЛІЗЗИ

ПІД КУПОЛОМ

МІЗЕРІ

ЯРМАРОК НІЧНИХ ЖАХІТЬ

ВОНО

ВІДРОДЖЕННЯ

ЛОВЕЦЬ СНІВ

КУДЖО

ТЕМНА ВЕЖА (ЦИКЛ)

КРАЇНА РОЗВАГ

ЧОТИРИ ПІСЛЯ ПІВНОЧІ

КРІСТІНА

ПРОТИСТОЯННЯ

СЕРЦЯ В АТЛАНТИДІ

ПУЛЬТ ГВЕНДІ

ЗЕЛЕНА МИЛЯ

КЕРРІ

СПЛЯЧІ КРАСУНІ

АУТСАЙДЕР

ПІДНЕСЕННЯ

КОЛИ ВПАДЕ ТЕМРЯВА

ІНСТИТУТ

ПОВНА ТЕМРЯВА. БЕЗ ЗІРОК